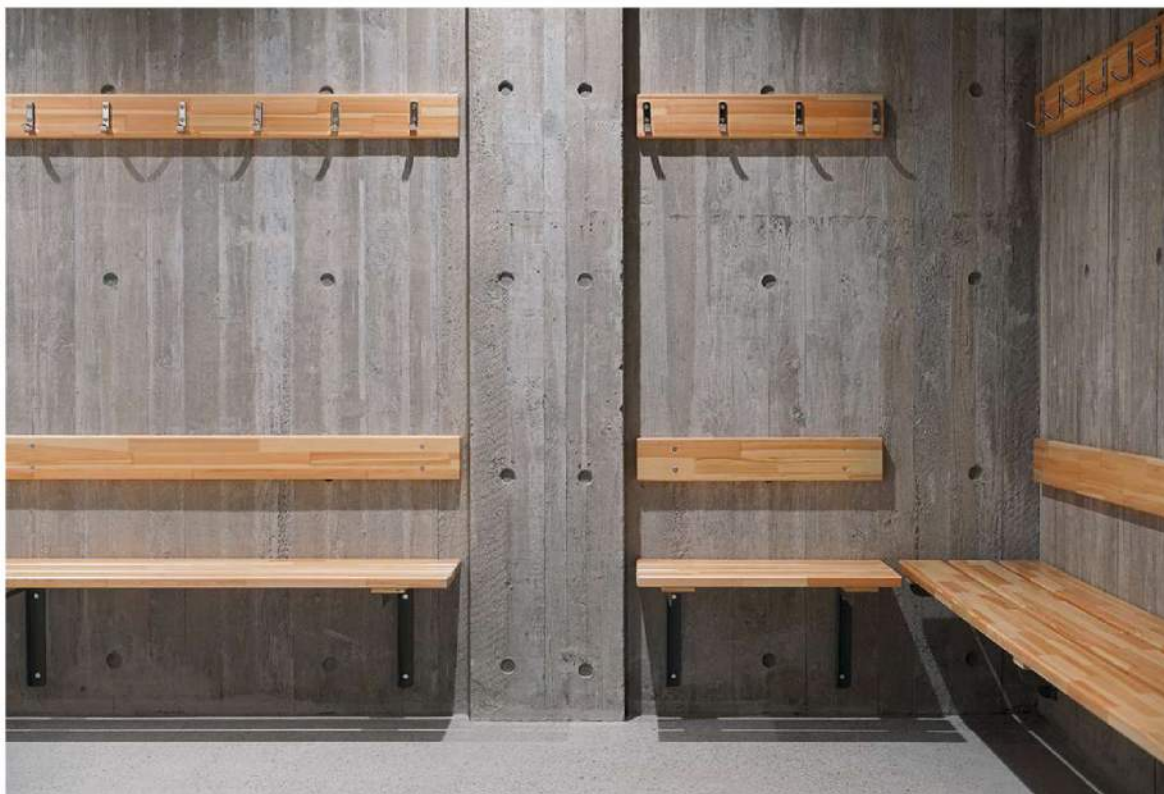

OCH SOLEN HAR SIN GÅNG

Rå betong går igen i hela bottenvåningen.

I Tellusborgshallen badar salarna i dagsljus. Här har arkitekterna skapat en skyddad oas för barnen, mitt i en motorvägskurva.

TEXT **SALKA HALLSTRÖM** FOTO **ANDREA EKMAN**

LÄGET VAR INTE IDEALISKT, 25 meter från en av stadens mest trafikerade motorleder. Arkitekterna bakom Tellusborgshallen lyckades ändå skapa en oas mitt i larmet, precis intill den plats där Essingeleden kröker sig i en kurva runt Midsommarkransen.

Där det förr låg en skamfilad grusplan finns nu en bastant anläggning med tre idrottshallar, 8 100 kvadratmeter totalt. Tillsammans med den nya skolan, ritad av Liljewall Arkitekter, liknar den massiva, L-formade byggnaden en fästning som sluter sig i ett famntag kring skolgården.

– Man slipper inte undan alla luftföroreningar, vindarna blåser ju som de vill. Men

bullret kunde vi bygga skyddande murar mot. Det blev väldigt bra på det sättet, säger den ansvarige arkitekten på AIX, Klas Eriksson som varit med sedan starten för fem år sedan.

– Det har varit ett fantastiskt arbete tillsammans med byggherren och Stadsbyggnadskontoret. Detaljplanen för en ny skola och idrottshall antogs med rekordfart, på bara ett år.

Den fönsterlösa fasadmuren mot motorleden ser något medeltida ut, med mening: den är byggd för att klara en explosion. Om en tankbil skulle sprängas på motorleden kan det motsvara 400 kilo dynamit.

– Hallen ska tåla en tryckvåg från en explosion

utan att rasa ihop. Därför är norrfasaden fönsterlös och väggen extra kraftig. Taket har fått ett överdimensionerat fackverk i trä, förklarar Klas Eriksson.

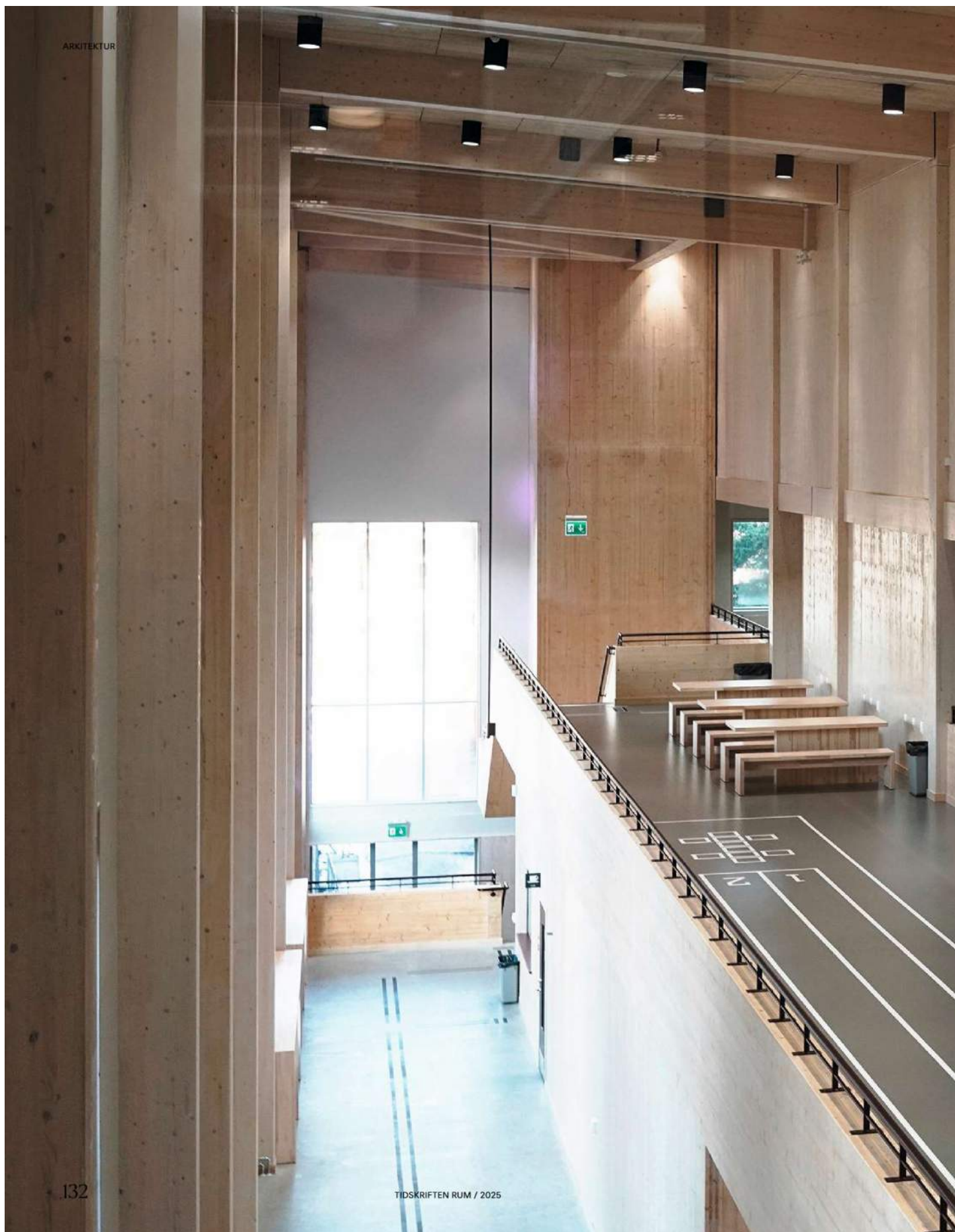
– Det finns många sådana speciella faktorer i den här byggnaden.

En sådan omständighet är fönstren. Salar och korridorer badar i sol och för Klas Eriksson, som ritat flera andra idrottsanläggningar i Stockholm, var det angeläget med rejäla insläpp av dagsljus – något som också var ett gestaltungskrav i detaljplanen.

– Vi har fått mycket beröm från Skönhetsrådet för det. Men idrottsrörelsen är ibland emot ▶

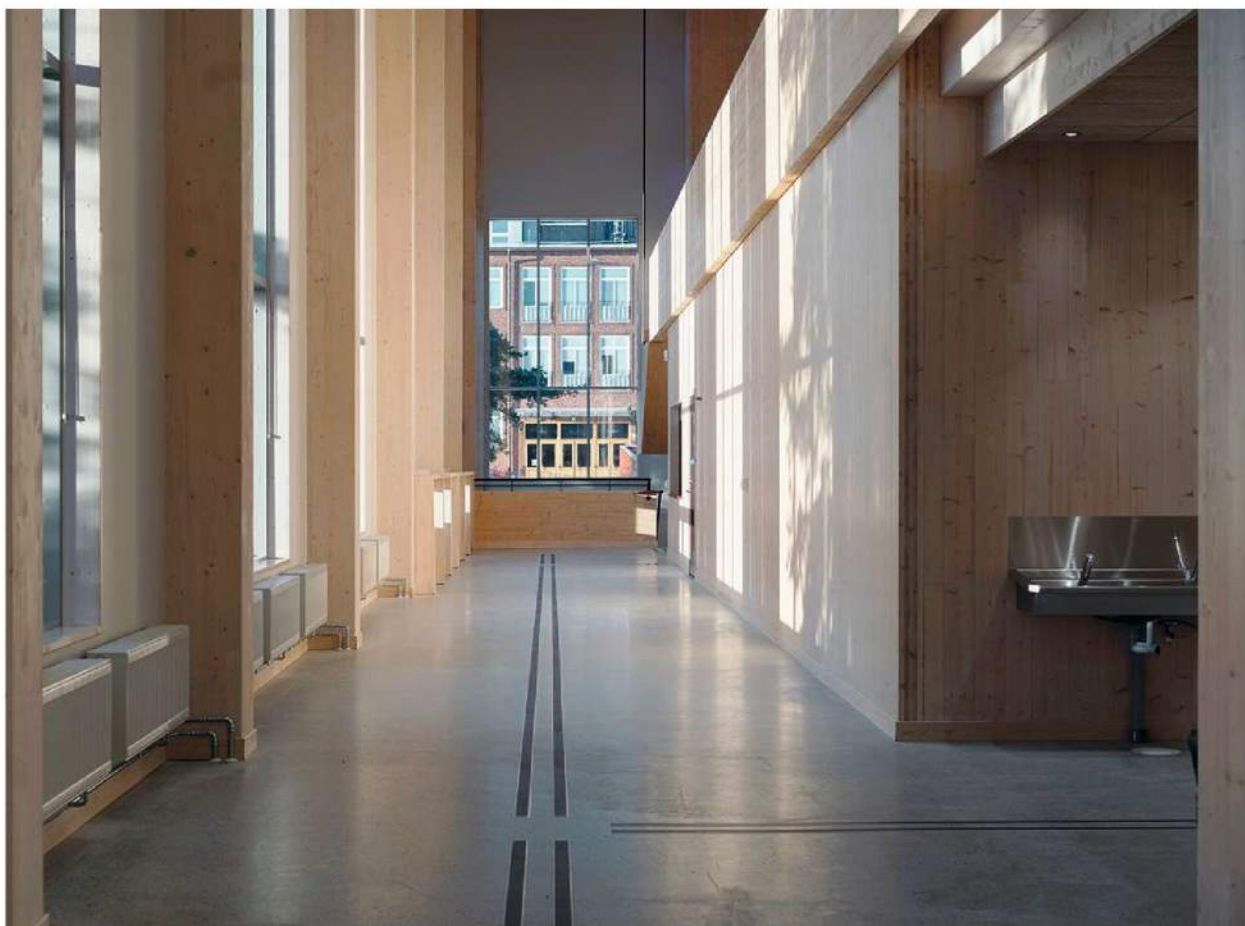
Fackverket i taket är en av förstärkningarna som krävts på grund av närheten till motorleden, där tankbilar med explosiv last passerar.

"Invändigt har vi arbetat för god överblick,
både för vuxna och elever. Ledorden har varit att
det ska vara lätt att hitta och lätt att övervaka."

Varde ljus! Hela
anläggningen har
generösa ljusinsläpp.

Siktlinjer, inblickar och utsikter är typiska krxux i skolmiljö.

”En vanlig kommentar du får när du ritar en idrottshall med fönster är: ’Då blir man ju bländad!’ Men vi tror att vi mår bra av dagsljus.”

fönster. En vanlig kommentar du får när du ritar en idrottshall med fönster är: ”Då blir man ju bländad!” Men vi tror att vi mår bra av dagsljus och utblickar, säger Klas Eriksson.

Anläggningen ger en kapacitet på 15 000 till 20 000 undervisningstimmar per år, och kommer ta emot ett stort antal elever både från närområdet och andra delar av staden. Eftersom skolvärlden sedan länge dras med problemet att unga undviker att duscha, av rädsla för kränkningar, var omklädningsrummen viktiga att tänka till kring. Här valde man att installera enskilda duschrum i form av låsbara bås.

– Det är en stor fråga inom idrottsrörelsen, hur man ska få eleverna att vilja duscha. Det finns nu förslag på idrottshallar helt utan gemensamma omklädningsrum och kanske är det så det blir i framtiden, tills vi får en mer normaliserad syn på varandra.

SIKTLINJER, INBLICKAR OCH UTSIKTER är andra typiska skolproblem. På insidan är siktlinjerna avgörande för det sociala samspelet och, inte minst, de vuxnas möjligheter till övervakning. Här saknas fönster i bottenvåningens omklädningsrum, en åtgärd för att undvika oönskade blickar.

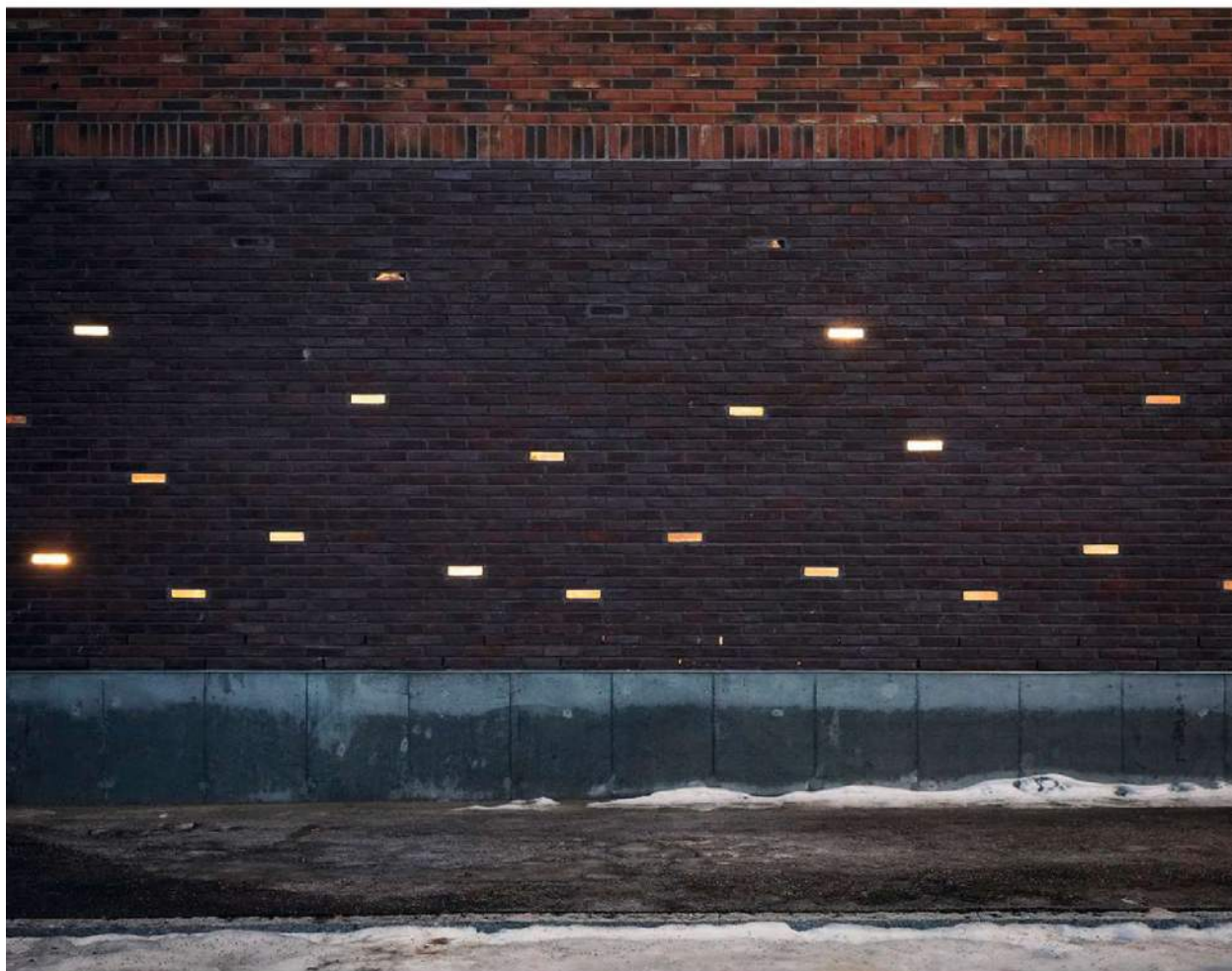
– Det kan upplevas som otryggt om någon

står utanför och tittar in. Den situationen är vanlig på skolor, en aspekt man alltid måste ha i åtanke. Vi har kommit undan ganska bra genom att lyfta hallarna en bit upp från gatan, säger Klas Eriksson.

– Invändigt har vi arbetat för god överblick, både för vuxna och elever. Ledorden har varit att det ska vara lätt att hitta och lätt att övervaka. Alla tre idrottshallarna har kontakt med läktare en våning upp. Och den stora entréhallens frihängande trappa binder samman kafeteria, publika delar och rörelserum.

Det röda teglet valdes i samråd med en byggnadsantikvarie, som en hommage till det ▶

”Kvaliteten är hög hela vägen,
inget slarv och inga materialbyten
har förekommit. Byggherren
tummade inte på materialvalen.”

Det röda teglet är en hyllning till Paul Hedqvists historiska skolarkitektur.

”Att skolbyggnadens arkitekter råkade välja exakt samma tegel som vi var en slump, men det blev mycket bra. Nu har byggnaderna ett nära släktskap med varandra.”

närliggande gymnasiet från 1951. Brännkyrka gymnasium ritades av Paul Hedqvist, arkitekten som designade ett 60-tal skolor i Sverige och gjorde just tegel till ett signum.

– Att skolbyggnadens arkitekter råkade välja exakt samma tegel som vi var en slump, men det blev mycket bra. Nu har byggnaderna ett nära släktskap med varandra.

Idrottshallen ska miljöcertifieras enligt

Miljöbyggnad Guld, vilket innebär höga krav på energieffektivitet och materialval. Klimatförbättrad betong har använts för hela bottenvåningen, i övrigt dominerar limträ och massivt trä. Hallen har sedumtak och är täckt med solpaneler, som ska göra anläggningen självförsörjande på el.

– Kvaliteten är hög hela vägen, inget slarv och inga materialbyten har förekommit. Byggherren tummade inte på materialvalen utan höll sig

till det vi gemensamt planerat från början. Och det blev väldigt fint till sist.

OCH KANSKE FÅR Tellusborgshallen ett fint pris senare i år. Den är i alla fall anmäld till årets omgång av Stockholms stads tävling Årets Stockholmsbyggnad, berättar Klas Eriksson.

– Förra året vann Erstas nya sjukhus. Vi får se hur det går i år. Man kan alltid hoppas! ●